

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2017.5.10.
COM(2017) 240 final

VITAANYAG

A GLOBALIZÁCIÓ ELŐNYÜNKRE FORDÍTÁSÁRÓL

ELŐSZÓ

2017. március 1-jén az Európai Bizottság fehér könyvet terjesztett elő Európa jövőjéről, amely őszinte és széles körű vitát indít a 27 tagúvá váló Unió jövőjéről. Az Európai Bizottság az elkövetkező években meghatározó szerephez jutó kiemelt témakörökről szóló vitaanyagok előterjesztésével járul hozzá a vita továbbvitéléhez.

A globalizáció előnyünkre fordításáról szóló vitaanyag a második ezek sorában. Célja, hogy elfogulatlan és tényeken alapuló értékelést nyújtson arról, hogy mit jelent a globalizáció Európa és az európaiak számára.

Az európaiak körül sokan – különösen a fiatalabbak – érzékelik, hogy a más országokban és kontinenseken élőkhez fűződő kapcsolatok hozzájárulhatnak életminőségük javulásához. Ebben nem tévednek – nemzeti jövedelmünk mintegy egyharmada a világ más részeivel folytatott kereskedelemről származik.

Ám számos európai aggódik is. A globalizáció számukra a munkahelyek megszűnését, a társadalmi igazságtalanságokat vagy az alacsony környezetvédelmi, egészségügyi és adatvédelmi normákat jelenti. A globalizációt a hagyományokat és az identitást bomlasztó tényezők közé sorolják. Ezekre az aggodalmakra választ kell adni. Csak a problémákkal való nyílt szembenézés révén tudjuk ezt megtenni. A vitában megerősödve alkalmasabbá válunk arra, hogy fenntartható és méltányos megoldásokat nyújtsunk, amelyek megfelelnek az európaiak törekvéseinek.

Manapság a helyi ügyek globálissá válnak és a globális kérdések helyi szinten is megjelennek – ez soha volt ennyire igaz, mint napjainkban. Bár a globalizáció életünk szinte valamennyi területére kihat, polgáraink és régióink nagyon különbözőképpen élik meg e fejleményeket.

Ezért itt van az ideje, hogy végiggondoljuk, mit tehet az EU annak érdekében, hogy a globalizációt közös érdekeinknek és értékeinknek megfelelően alakítsuk. Fel kell tegyük a kérdést, mit tehetünk az európai polgárok – különösen a legkiszolgáltatottabbak – védelmének és biztonságának garantálása és lehetőségeik bővítése érdekében. Meg kell egyeznünk arról, hogyan tud az EU egésze – ideértve az uniós intézményeket, a tagállamokat és a régiókat, a településeket, a szociális partnereket, a szélesebb értelemben vett civil társadalmat, a vállalkozásokat, az egyetemeket is – nemzetközi partnereivel együttesen fellépni azért, hogy előnyünkre fordítsuk a globalizációt.

A 27 tagállam, az Európai Tanács, az Európai Parlament és az Európai Bizottság
vezetőinek nyilatkozata

„Az Európai Uniónak korábban nem tapasztalt globális és belső kihívásokkal kell szembenéznie: regionális konfliktusokkal, a terrorizmussal, a fokozódó migrációs nyomással, a protekcionizmussal, valamint társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségekkel. Eltökélt szándékunk, hogy megfeleljünk a gyorsan változó világ kihívásainak, mint ahogy az is, hogy biztonságot és új lehetőségeket kínáljunk polgárainknak. Még nagyobb egységet, még erősebb szolidaritást fogunk felmutatni és tiszteletben tartjuk a közös szabályokat, ezzel pedig erősebbé és ellenállóbbá tesszük az Európai Uniót. Szükségünk van az egységre, ugyanakkor szabad akaratunkból döntünk az egység mellett. A globális folyamatok egyenként háttérbe szorítanák országainkat. Együtt van a legjobb esélyünk arra, hogy befolyással legyünk ezekre, és hogy megvédjük közös érdekeinket és értékeinket.”

Róma, 2017. március 25.

„Európainak lenni azt is jelenti, hogy szomszédainkkal nem akarunk háborúzni, hanem nyitottak vagyunk a velük való kereskedelemre. Azt is jelenti, hogy a világ legnagyobb kereskedelmi csoportosulásához tartozunk, amely világszerte több mint 140 partnerrel tart fenn már megkötött vagy éppen tárgyalás alatt álló kereskedelmi megállapodást.

Márpedig a kereskedelem munkahelyeket jelent – minden egymilliárd euró exportbevétellel 14 000 további munkahely jön létre az EU-ban. És jelenleg több mint 30 millió munkahely – minden hetedik uniós munkahely – köszönhető a világ többi részébe irányuló exportnak.”

Jean-Claude Juncker
az Európai Bizottság elnöke

Az Unió helyzetét értékelő beszéd, 2016. szeptember 14.

TARTALOMJEGYZÉK

1. HELYZETKÉP A GLOBALIZÁCIÓRÓL ÉS ANNAK HATÁSAIRÓL

1.1. A globalizáció nem új jelenség, azonban gyorsan változik

1.2. Pozitív változásokat előidéző erő...

1.3. ... ugyanakkor kihívásokkal is jár

2. ELŐRETEKINTÉS

2.1. A globalizáció 2025-re egészen más képet mutat majd

2.2. Ellen kell állni az izolacionizmus vagy a tétlenség kísértésének

3. EURÓPA VÁLASZA A KÜLSŐ KIHÍVÁSOKRA: NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS A GLOBALIZÁCIÓS FOLYAMATOK ALAKÍTÁSA ÉRDEKÉBEN, GAZDASÁGDIPLOMÁCIA ÉS GAZDASÁGI ESZKÖZÖK AZ EGYENLŐ VERSENYFELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

3.1. Az EU már jelenleg is elkötelezett egy igazságosabb világrend iránt...

3.2. ...de még többet kell tennünk a jövőben

3.3. ...továbbá az Uniónak cselekednie kell az egyenlő versenyfeltételek helyreállítása érdekében

4. EURÓPA VÁLASZA A BELSŐ KIHÍVÁSOKRA: A REZILIENCIA JAVÍTÁSA A GLOBALIZÁCIÓ ELŐNYEINEK MÉLTÁNYOSABB ELOSZTÁSÁN ÉS A HOSSZÚ TÁVÚ VERSENYKÉPESSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁN KERESZTÜL...

4.1. A reziliencia biztosításának és a javak igazságos elosztásának záloga a szilárd szociális és oktatáspolitikai

4.2. A versenyképes és innovatív európai gazdaság megteremtéséhez jelentős erőfeszítésekre van szükség

4.3. Szoros partnerségben a megerősített régiókkal

5. ÖSSZEGZÉS

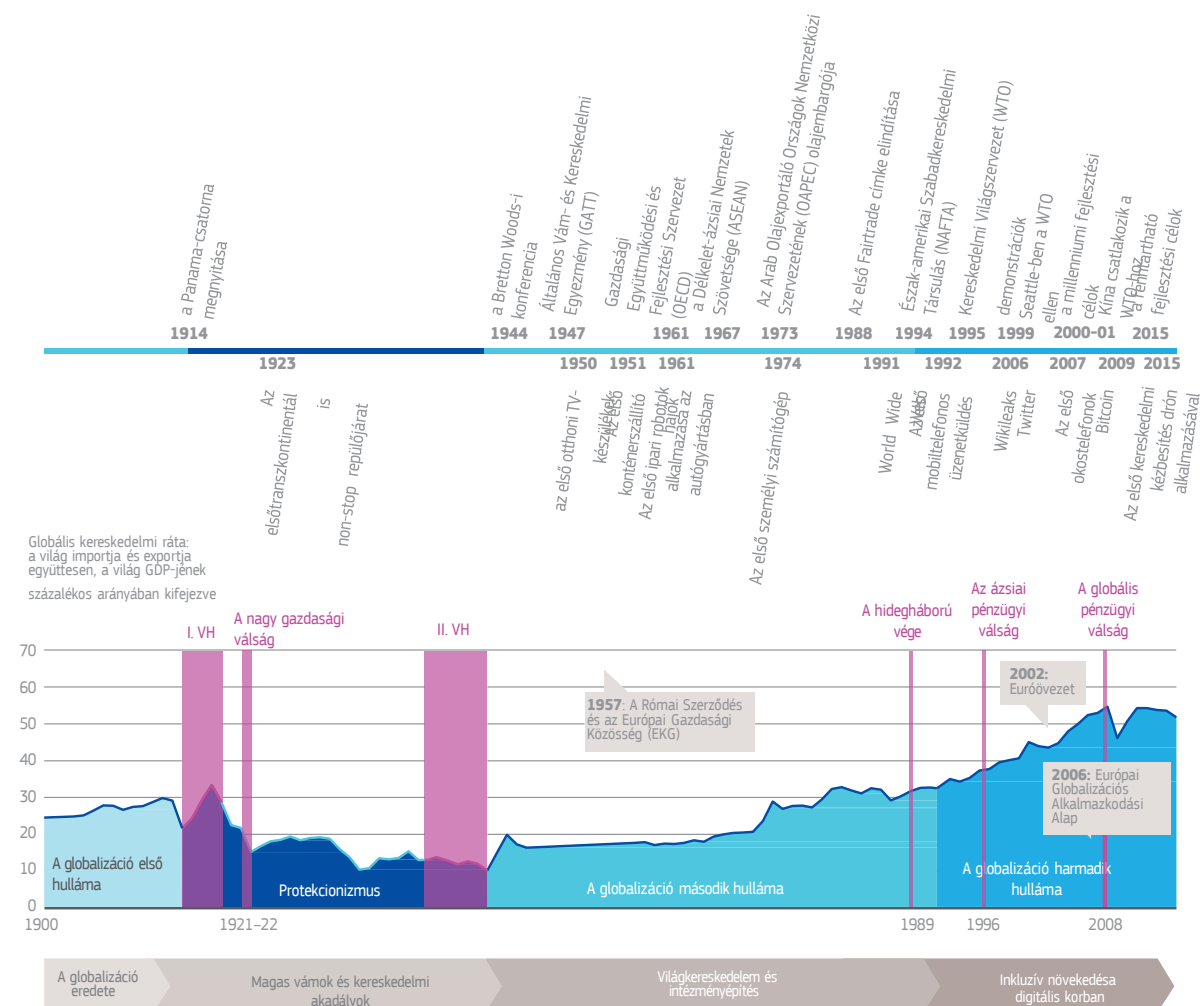
1. HELYZETKÉP A GLOBALIZÁCIÓRÓL ÉS ANNAK HATÁSAIRÓL

1.1. A globalizáció nem új jelenség, azonban gyorsan változik

A globális kapcsolatok több évszázadra nyúlnak vissza, és az új lehetőségek felderítésére, új emberek és helyek felfedezésére, valamint a szellemi és fizikai javak cseréjére irányuló emberi késztetés tükröződik bennük. A globalizáció fő mozgatórugóit korábban az árukereskedelem és a tőkeáramlások jelentették. Ma a gyors technológiai változások viszik előre, és egyre inkább a tudásra támaszkodik.

Az áttörések – például az internet megjelenése és a feltörekvő gazdaságok térnyerése – tovább gyorsították a globális kereskedést és gyökeresen átalakították annak jellegét. A termékek többsége ma már nem egyetlen országban készül – úgy is mondhatnánk, származási helyük „az egész világ”, mivel különböző országokból és földrészekről származó nyersanyagok, alkatrészek, technológiák és szolgáltatások felhasználásával állítják őket elő. Nem ritka, hogy az okostelefonok vagy az orvosi műszerek tervezésére Európában vagy az Egyesült Államokban, összeszerelésére pedig Ázsiában vagy Kelet-Európában kerül sor, a világ egyéb részein készült alkatrészek felhasználásával. Az ellátási láncok globálissá váltak.

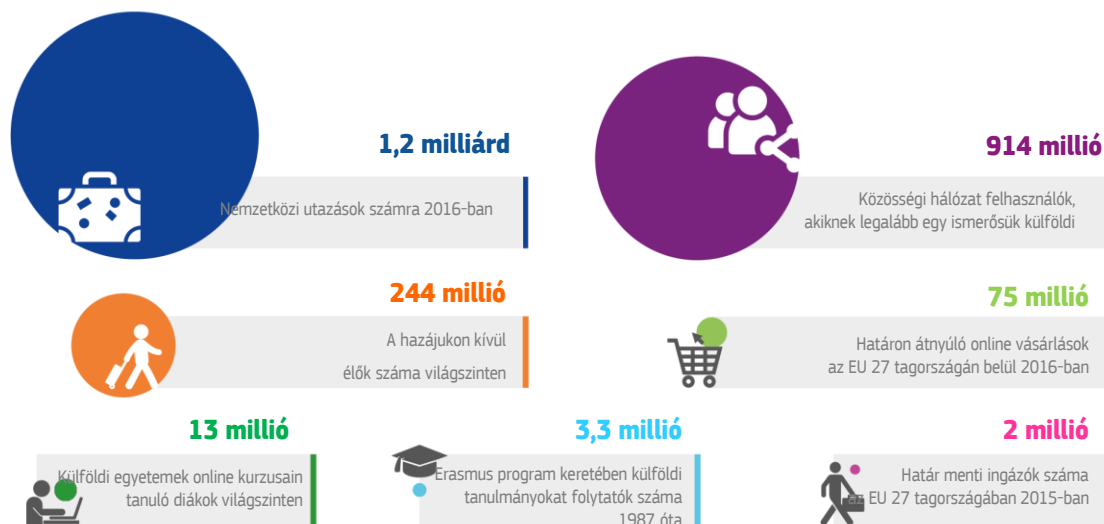
1. ábra: A globalizáció szakaszai

Forrás: Európai Bizottság (2016), Klasing és Milionis (2014), Világbank (2017), a NBER Macrohistory Database felhasználásával

Míg az 1970-es évek elején a külkereskedelem kevesebb mint 20 %-ot tett ki a világ GDP-jében, ma mintegy felét adja. Bár a hagyományos árukereskedelem összességében stabilizálódik, a kereskedelem egyéb formái vagy a csere – például az adatáramlás – továbbra is exponenciális növekedést mutatnak. A becslések szerint megfelelő keretek kialakítása esetén az adatgazdaság értéke 2020-ra eléri 739 milliárd eurót, a teljes uniós GDP 4 %-át téve ki, azaz mai értékének több mint kétszeresére nő.

2. ábra: Korunk kézzelfoghatóan globális jellegű

Megjegyzés: 2016. évi vagy az elérhető legfrissebb adatok (2015)

Forrás: McKinsey Global Institute, ENSZ, Idegenforgalmi Világszervezet, OECD, Európai Bizottság

Ezzel egyidejűleg a világ egyre több transznacionális kihívással szembesül, melyek közül elég csak az eddig soha nem látott mértékű migrációs áramlásokat a terrorista cselekmények veszélyét, a pénzügyi válságokat, járványokat vagy az éghajlatváltozást megemlíteni. Még a legnagyobb és leggazdagabb országok sem képesek egyedül megbirkózni az előttük álló kihívásokkal. Napjainkban egyre fontosabb a globális együttműködés.

1.2. Pozitív változásokat előidéző erő...

Az egyre nagyobb mértékben összekapcsolt világ új lehetőségeket hozott. Napjainkban megszokott, hogy az emberek külföldre utaznak, külföldön vállalnak munkát, folytatnak tanulmányokat vagy ott telepednek le. Az interneten keresztül kapcsolatba kerülnek egymással, megosztják elképzeléseiket, kultúrájukat és élményeiket. A diákok online elérhetik a világ vezető egyetemeinek kurzusait. Az országok alacsonyabb költség mellett többet tudnak termelni azáltal, hogy adottságaiknak megfelelően specializálódnak és kihasználják a méretgazdaságosságból adódó előnyöket a globális piacokon. A nemzetközi verseny, a globális éghajlat-politika, a tudományos együttműködés és az eszmecserék ösztönözték a kreativitást és gyorsították az innovációt. A nemzetközi piacokon aktív

vállalkozások a gyorsabb tanuláshoz és alkalmazkodáshoz köszönhetően megőrzik versenyképességüket¹.

Az európai export nőtt, mivel világszerte kereslet van az általunk nyújtott minőségi árukra és szolgáltatásokra. Az európai gyártású repülőgépek, prémium kategóriájú autók, ipari gépek, kozmetikai és egészségügyi termékek, kiváló minőségű ruházati termékek és minőségi élelmiszerek igen keresettek. Szaktanácsadó, műszaki és közlekedési szolgáltatásainkkal együtt ezek mind hozzájárulnak a jelentős uniós kivitelhez, melynek értéke 2016-ban 1 746 milliárd eurót tett ki, és jól fizetett állások fenntartását segíti elő. Minden 1 milliárd euró exportbevétel 14 000 munkahely létrejöttét támogatja. Ennek előnyeit nem csupán a nagyvállalatok élvezik: az európai exportőrök több mint 80 %-a kkv².

Egy olasz kkv precíziós tisztítógépeket értékesít a repülőgép- és űrrepülőgép-iparban, gyógyászati ágazatban vagy a luxusiparban tevékenykedő európai, izraeli, kínai vagy indiai ügyfelek számára. Több tucat alkalmazottat foglalkoztat saját régiójában, és ellátási lánc és adóbefizetései révén előmozdítja a helyi gazdaságot.

A külföldről behozott olcsóbb inputok és új technológiák is versenyképesebbé teszik vállalkozásainkat, így segítenek fenntartani az uniós álláshelyeket. Az EU behozatalának 80 %-át az európai gazdaság működéséhez szükséges nyersanyagok, beruházási javak és alkatrészek teszik ki.

A behozatalnak köszönhetően az európai fogyasztók szélesebb választékból és alacsonyabb árakon vásárolhatnak. Ez elősegíti az életszínvonal növekedését és javítja a vásárlóerőt, különösen az alacsonyabb jövedelmű háztartások körében, amelyek a jövedelem jelentősebb hányadát fordítják áruk és szolgáltatások beszerzésére. Az európaiak többsége számára ma már elérhető a megfizethető árú okostelefon, számítógép, ruházat és élelem, orvosi ellátás és közlekedés, ellentétben a korábbi generációkkal.

A közvetlen külföldi befektetés a tőke és a technológiatranszfer alapvető forrása. Sokan vannak olyanok, akik az EU-n kívüli országokból érkeztek és sikeresen integrálódtak társadalmainkba. Pótolták a munkaerő területén jelentkező kritikus hiányt, legyen szó az idősgondozásról, a mezőgazdasági munkáról, vagy a szakkutatásról és termékfejlesztésről.

A természeti erőforrások növekvő költsége és szűkössége, a népesség növekedése és a környezetszennyezés arra ösztönözte a feltörekvő gazdaságokat, hogy gyors tempóban csökkentsék fosszilis tüzelőanyagok részarányát, valamint jelentősebb mértékben fejlesszenek ki a tiszta energiát és az erőforrás-hatékonyságot támogató technológiákat, ami magasabb szintű környezetvédelmi normákhoz vezetett.

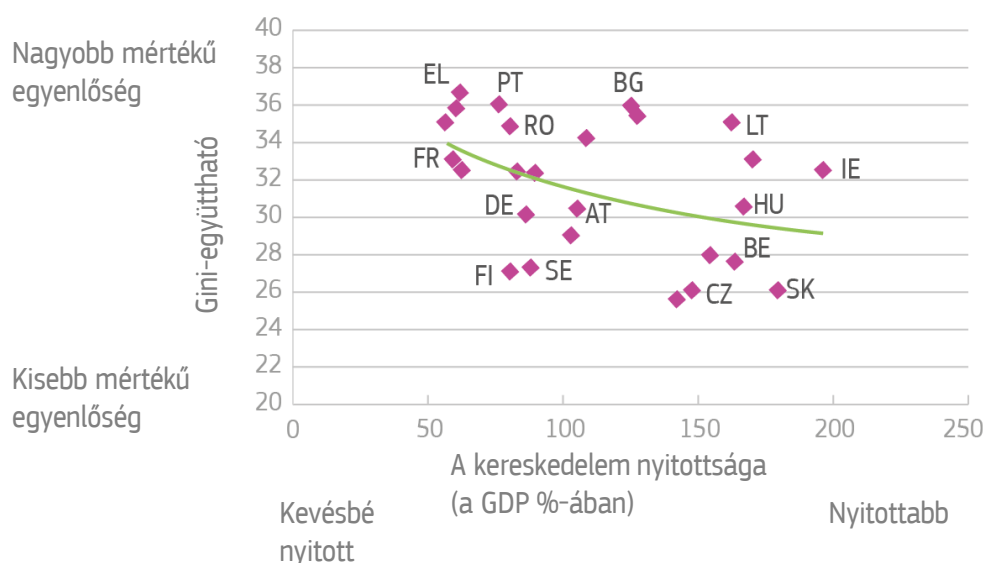
A globális kereskedelmi nyitottsága fellendítette az EU gazdasági növekedését, fokozta a jólétet és segítette megőrizni versenyképességünket³. Az EU részesedése a globális áruexportban továbbra is meghaladja a 15 %-ot, miután az ezredfordulót és Kína WTO-taggá és exportnagyhatalommá válását követően csupán töredéknyit esett vissza. A globális ellátási láncokba legnagyobb mértékben integrálódott uniós tagállamok némelyikére egyúttal magasabb jövedelemszint és kisebb mértékű társadalmi egyenlőtlenség jellemző. E siker forrásokat biztosított szociális modellünk támogatásához és a környezet védelméhez.

¹ Európai Bizottság, 2010, Jelentés a kkv-k nemzetközivé válásáról.

² Európai Bizottság, 2015, „A világ többi országába irányuló uniós kivitel: A foglalkoztatásra és a jövedelmekre gyakorolt hatások”

³ IMF, Világbank, WTO (2017) Making Trade an Engine of Growth for All. The Case for Trade and for Policies to Facilitate adjustments.

3. ábra: A nyitott uniós gazdaságokban nem nagyobb az egyenlőtlenség mértéke

Megjegyzés: A legutóbbi elérhető adatok (2012). A jövedelem egyének közötti megoszlásának ábrázolása a Gini-együttható segítségével. Ha az együttható értéke 0, teljes egyenlőség áll fenn. A kereskedelmi nyitottság az export és az import GDP-arányában kifejezve.

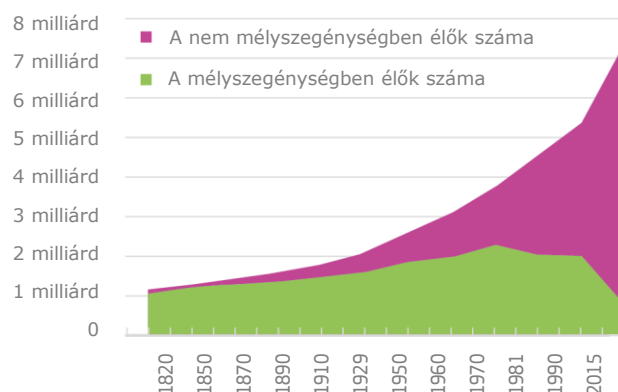
Forrás: Világbank, 2017

A globalizáció világszerte hasonló kedvező hatásokkal járt⁴. Elősegítette, hogy emberek százmilliói kitörjenek a szegénységből, és lehetővé tette a szegényebb országok számára lemaradásuk behozását. Szerepet játszott a stabilitás, a demokrácia és a béke megszilárdításában. Az ENSZ fenntartható fejlesztési céljai globális keretet nyújtottak a szegénység kezeléséhez, a fejlődő országok életszínvonalának javításához és végső soron a jövő exportpiacainak létrehozásához is. Az Európába irányuló illegális migrációs áramlások visszafogását is elősegíti az, ha az emberek számára saját hazájukban is adott a fenntartható és virágzó jövő lehetősége.

⁴ OECD (2017), Key Issues Paper : Making Globalisation Work ; Better Lives For All, C(2017)32

4. ábra: Napról napra egyre többen törnek ki a szegénységből világszerte

Az minősül mélyszegénységnek, amikor napi 1,90 dollárnál kevesebb jut a megélhetésre

Megjegyzés: A nemzetközi dollár az országok közötti árkülönbségek és az időbeli árváltozások (infláció) alapján kiigazítva.

Forrás: Max Roser a Világbank adatai alapján (2017), valamint Bourguignon és Morrisson (2002)

1.3. ugyanakkor kihívásokkal is jár

A globalizáció azonban kihívásokkal is jár. Előnyeinek nem egyenlő mértékben osztoznak az emberek és régiók, amelyek között egyesek kevésbé képesek alkalmazkodni a változásokhoz és a versenyhez, mint mások. Az elmúlt évtizedekben sok ország – időnként alacsonyabb bérek, környezetvédelmi normák vagy adók mellett – egyre fokozódó versenyt folytatott Európával az alacsony szaktudást igénylő és alacsony hozzáadott értéket nyújtó iparági szegmensekben. Abból adódóan, hogy más országokban nem olyan magas az életszínvonal és a szociális, környezetvédelmi, adóügyi vagy egyéb normák, mint Európában, a vállalkozások ezeket az eltéréseket versenyelőnyként kihasználhatják. Ez gyárak bezárásához és munkahelyek megszűnéséhez vezetett, illetve leszorította a munkavállalói béreket és a munkafeltételeket. A termelékenyebb és olcsóbb külföldi versenytársakkal lépést tartani nem képes vállalkozások megszűnnek, ami tartós hatással van a leépített dolgozókra, azok családtagjaira és a tágabb régióra.

Egyes külföldi vállalkozások és kormányok tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokhoz folyamodtak. Bizonyos európai iparágakat – például az acélipart és a hajógyártást – károsította az egyes harmadik országokban folytatott állami támogatási gyakorlatra és kapacitásfeleslegre visszavezethető dömpingelt behozatal. Más országok élvezik a fokozott export révén a nemzetközi kereskedelmi nyitottság előnyeit, ugyanakkor azt nem viszonyozzák, és belföldi gazdaságukat nem nyitják meg a külföldi vállalkozások előtt.

Ráadásul a nagyvállalatok kihasználhatják a nemzetközi szabályozás réseit, és nyereségüket alacsony adómértéket alkalmazó joghatóságokba helyezik át ahelyett, hogy a termelés és az értékesítés helyén adóznának. E stratégiák adóbevételektől fosztják meg az uniós országok kormányait, fokozzák az igazságtalanságot, és erősítik azt a benyomást, hogy a globális integráció csak a nagyobb vállalatoknak és a tehetős polgároknak jelent előnyöket.

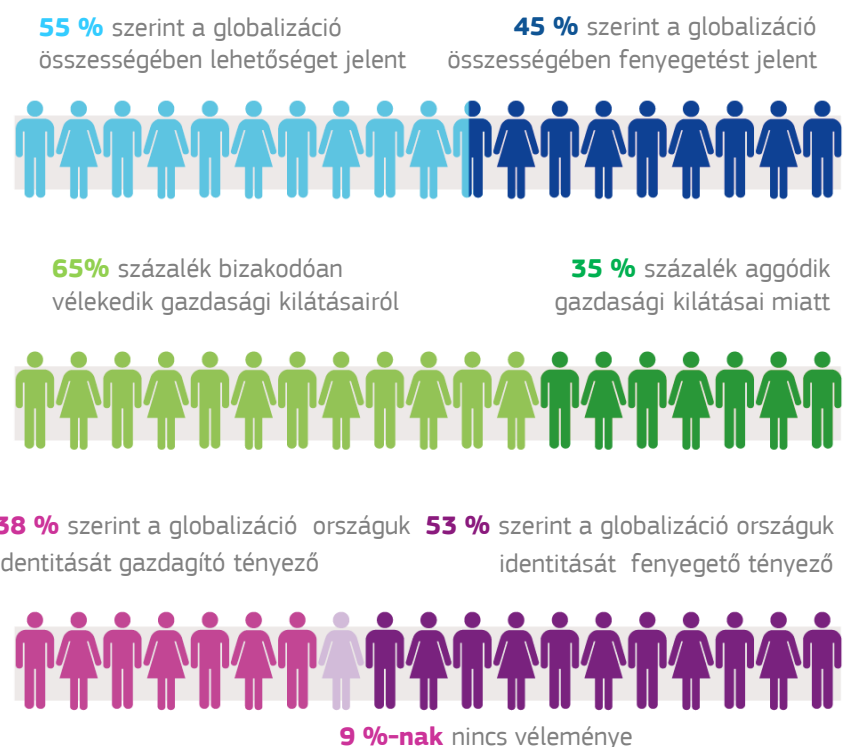
A globalizáció és a technológiai változás együttesen fokozta a képzett munkaerő iránti keresletet, azonban csökkentette az alacsonyabb végzettségűek számára elérhető álláshelyek

számát, különösen a feldolgozóiparban. A leépített dolgozók nehezen találnak új állást, különösen akkor, ha ehhez új készségeket is el kell sajátítaniuk.

A legális bevándorlás általában élénkítette a befogadó országok gazdaságát, és képes biztosítani az EU számára a munkaerőpiaci hiányosságok kezeléséhez szükséges készségeket. Ott azonban, ahol a helyi infrastruktúrára és az integrációra irányuló erőfeszítések nem tartottak lépést a migráció fokozódó mértékével, társadalmi feszültségeket idézhet elő a közösségekben. Különösen a magas munkanélküliséggel és kirekesztettséggel küzdő országokban és régiókban járhat ez magas gazdasági és társadalmi költségekkel, miközben a marginalizálódás bizonyos esetekben a radikalizálódás táptalajává is válhat.

További aktív intézkedések nélkül fennáll az a veszély, hogy a globalizáció a technológiai haladás és a közelmúltbeli gazdasági válság hatásának fokozásával hozzájárul az egyenlőtlenség és a társadalmi polarizáció még markánsabbá válásához. Az elmúlt évtized során a középosztálybeli háztartások reáljövedelme az EU-ban és más fejlett gazdaságokban többnyire stagnált, még ha a gazdaság összességében növekedett is. Bár az egyenlőtlenség mértéke Európában sokkal kevésbé kirívó, mint a világ más részein, az európai népesség leggazdagabb egy százaléka még mindig a teljes vagyon 27 %-át birtokolja⁵.

5. ábra: Az európaiak globalizációról alkotott véleménye egyes

Forrás: Bertelsmann Stiftung and European Commission (2016)

Sok polgár úgy véli, a globalizáció közvetlen fenyegetést jelent identitásuk és hagyományaik szempontjából, és károsan hat a kulturális sokszínűségekre és életmódjukra. A polgárok

⁵ Julius Bear, Wealth Report: Europe. 2014. szeptember.

aggódnak, hogy nem tudnak hatást gyakorolni a jövőjükre, és gyermekeik kilátásai rosszabbak lesznek, mint a sajátjuk. Ez amiatt van, hogy úgy látják, a kormányok már nem tudják uralni a helyzetet, nem képesek vagy nem hajlandók arra, hogy alakítsák a globalizációt és annak hatásait mindenki számára előnyös módon kezeljék. E politikai kihívással kell most szembenéznünk.

2. ELŐRETEKINTÉS

2.1. A globalizáció 2025-re egészen más képet mutat majd

Még csak a kezdeti szakaszában járunk annak az átalakulásnak, amelynek során a digitalizáció, a robotok, a mesterséges intelligencia, a dolgok internete és a háromdimenziós nyomtatás forradalmasítja a termelést, a munkát, a közlekedést és a fogyasztás módját.

6. ábra: A globalizáció egykor és most

Forrás: Európai Bizottság, McKinsey Global Institute, OECD

Szinte minden ágazat átalakul, például az alábbiak:

- **a közlekedés**, pl. a vezető nélküli és hálózatra kapcsolt autók, a drónok vagy a közösségi autóhasználat révén,
- **az energia**, pl. az intelligens energiahálózatok, a megújuló energia és a decentralizált energiatermelés révén,
- **az agrár-élelmiszeripar**, pl. az éghajlatbarát gazdálkodási módszerek és az élelmiszer-pazarlás csökkentését segítő alkalmazások révén,
- **a telekommunikáció**, pl. az erősebb hálózatok, a virtuális valóság és a virtuális munkahely révén,
- **a forgalmazás**, az e-kereskedelem egyre növekvő jelentőségével,
- **a pénzügyi szolgáltatások**, pl. a virtuális bankok és biztosítás vagy a közösségi finanszírozás révén,
- **az üzemi gyártás**, az automatizálás révén, vagy
- **az egészségügyi ellátás**, pl. az online diagnózis és az egészségügyi dolgozók fokozódó nemzetközi mobilitása révén.

Az automatizálás miatt a termelés helyével kapcsolatos döntéshozatal során csökken a munkaerőköltségek jelentősége. Ez valószínűleg azt is elősegíti, hogy a feldolgozóipar egy része visszatérjen Európába, amint ezt a European Reshoring Monitor adatai is alátámasztják⁶.

2016-ban egy ismert német sportcipőgyártó egy bizonyos cipőmodell esetében visszahelyezte a termelést Németországba egy kizárólag robotokkal működő gyárba. A vállalat több hasonló „robotgyárat” kíván létrehozni a jövőben Európában és az Egyesült Államokban.

Az automatizálható egyszerű és repetitív munkák azonban el fognak tűnni⁷. Az újonnan létrejövő és ismét Európába kerülő álláshelyek mások lesznek, mint az évekkel ezelőtt Európán kívülre helyezett állások. Európa előtt az a kihívás áll, hogy stratégiai technológiákba ruházzon be, valamint a munkaerőpiaci szakadék szélesedésnek elkerülése érdekében segítse a munkavállalókat abban, hogy megszerezzék a szükséges készségeket.

A digitális technológiák és az e-kereskedelem tovább javítja még a legkisebb vállalkozások nemzetközi lehetőségeit is. Sok cég ma már eleve globális vállalkozásként jön létre, az interneten keresztül világszerte elérve a vevőket. Ugyanakkor egyes nagy online platformok egyre nagyobb erőfőlnyre tesznek szert a piacon, részben a személyes adatok gyűjtésére és tárolására való képességükből adódóan. Egyre jelentősebb kihívásokkal kell számolni egyrészt a magánélet védelmével, az adatvédelemmel és a kiberbiztonsággal kapcsolatban, másrészt pedig a piaci erőfölénnyel való visszaélés megakadályozása tekintetében.

Az új technológiák terén sok esetben a fejlett országok voltak az éllovasok. Ugyanakkor egyre nagyobb versenyt jelentenek majd az értékláncban gyorsan feljebb lépő feltörekvő gazdaságok. Fennáll az a kockázat, hogy szélesedik a szakadék a technológiailag fejlett és kevésbé fejlett régiók között, és ez csak akkor kerülhető el, ha a kormányzatok beruháznak az oktatásba, lehetővé teszik állampolgáraiknak a megfelelő készségek elsajátítását, ösztönzik az innovációt, biztosítják a tisztességes versenyt és szükség esetén intelligens szabályozással avatkoznak közbe.

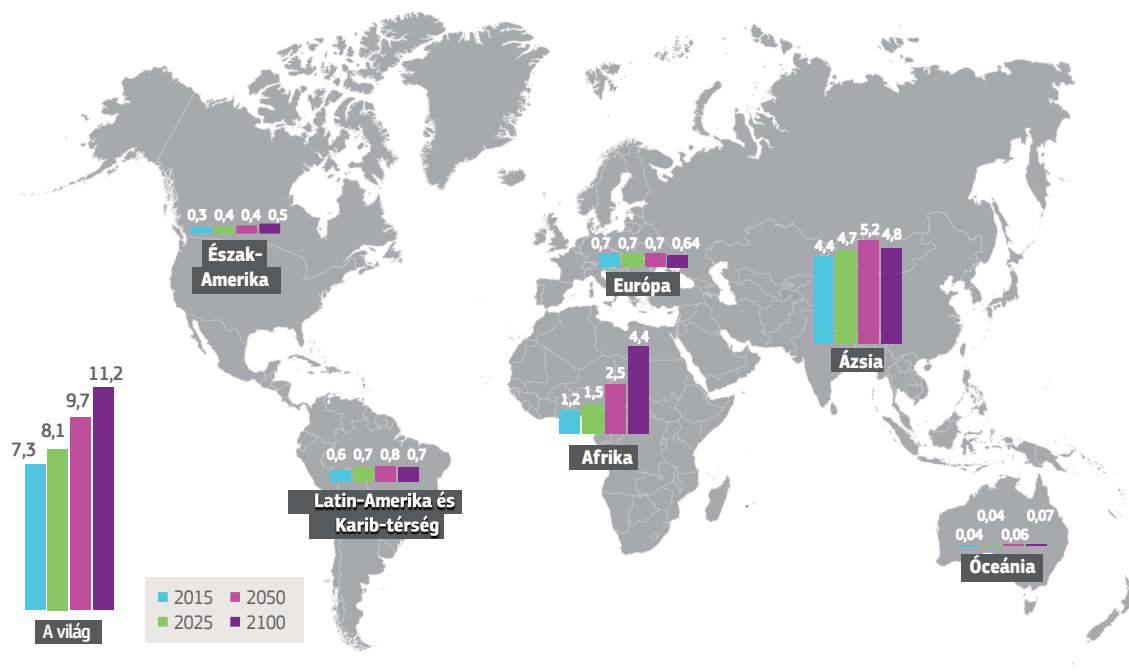
2025-ben a világ 8 milliárdos népességének 61 %-a Ázsiában, főként Kínában és Indiában él majd. Európa relatív részaránya a világ népességében csökkenni fog, az EU 27 tagországa mintegy 5,5 %-ot tesz majd ki. Ez többpólusú világrend kialakulásához vezethet, különböző politikai, technológiai, gazdasági és katonai erővel. Ugyanakkor jelentős új piacokat is jelent az európai vállalatoknak.

⁶ <https://reshoring.eurofound.europa.eu/>

⁷ Az OECD becslése szerint nemzetközi szinten átlagosan az álláshelyek 9 %-a esetében magas annak kockázata, hogy automatizálás miatt megszűnnek, míg a munkavállalók további 25 %-a esetében a munkakörükhöz tartozó feladatok fele jelentősen meg fog változni az automatizálás következtében.

7. ábra: A népességnövekedés főként Európán kívül zajlik

milliárd főben kifejezve

Forrás: Egyesült Nemzetek (2015)

A mobilitás fokozódni látszik. A világ népességének kevesebb mint 4 %-a él jelenleg a születési helyétől eltérő országban, és ez az arány az európaiak esetében még alacsonyabb⁸. 2025-re magasabb lesz az otthonukat elhagyók száma. Az afrikai fiatal lakosság számának növekedése, a szomszédságunkban és másutt jelentkező instabilitás, valamint az éghajlatváltozásból eredő nyomás fokozódása egyre több egyént és családot késztet majd arra, hogy a biztonságosabb és jobb életet külföldön keressék, amennyiben nem kerül sor a származási országokban a békés és virágzó jövőt támogató beruházásokra.

Az új technológiák révén az emberek jobban tisztában is vannak a világszerte elérhető lehetőségekkel. E technológiák ugyanakkor azt is lehetővé teszik, hogy az emberek akár egy másik országból vagy kontinensről végezzenek távmunkát. A globális munkaerőpiacon való részvétel nem annyira az emberek lakóhelyétől, hanem inkább az internetkapcsolatuk sebességétől és minőségétől függ majd.

A nagyobb mértékben összekapcsolt világ a fokozott fenyegetések mellett új lehetőségeket is hoz. A bűnözők és a terroristák továbbra is arra fognak törekedni, hogy a fokozott nyitottságot kihasználva és az új technológiákat igénybe véve folytassanak tiltott kereskedelmet vagy szítsanak gyűlöletet. Ugyanakkor egyre több érdekelt félnek – polgároknak, civil társadalmi csoportoknak, vállalkozásoknak és önkormányzatoknak – van lehetősége arra, hogy világszerte felvegyék a kapcsolatot a hasonló területen dolgozókkal, hogy együttműködjenek a közös problémák megoldása érdekében.

⁸ UNFPA

Városok hálózatai működnek együtt annak érdekében, hogy tanuljanak egymástól az éghajlatváltozás elleni küzdelem vagy az újonnan érkező menekültek integrációja terén; régiók és vállalkozások közt jönnek létre partnerségek előremutató fejlesztési tervek kidolgozására; a polgárok az interneten keresztül mobilizálják magukat, hogy különböző globális megmozdulásokkal való szolidaritásukat fejezzék ki, mint ahogy ez például a 2017. január 21-én a világ számos városában megrendezett **Nők Menete** esetében történt.

2.2. Ellen kell állni az izolacionizmus vagy a tétlenség kísértésének

A globalizációhoz kapcsolódó változások annak szorgalmazásához vezethetnek, hogy az országok a környezetüktől való elzárkózást és elszigetelődést válasszák. Ez különösen igaz a leszakadó régiókban. Vannak, akik akadályokat akarnak emelni és le akarják zárni a határokat. Másrészt vannak olyanok, akik nem akarnak beavatkozni a globalizáció folyamatába, abban a meggyőződésben, hogy az önszabályozó piacok biztosítják majd végső soron a legjobb megoldásokat.

A gazdasági válságot és az arra adott globalizációellenes reakciókat követően már tapasztalhattuk az izolacionizmus felé való elmozdulást. Az elmúlt évtizedben a kereskedelmi akadályok felszámolására irányuló többoldalú tárgyalások összességében elakadtak, és ismét terjedőben van a protekcionizmus⁹. Még a hagyományosan a nyitott világ gazdaság szószólói közé tartozó országok is azt vizsgálják, milyen módon fékezhető a behozatal, korlátozható a bevándorlás és részesíthető előnyben a hazai termelés. E fejlemények mind hozzájárultak ahhoz, hogy az utóbbi időben határozottan lelassult a globális kereskedelem növekedése.

Az európai polgárok többsége azonban felismeri¹⁰, hogy a protekcionizmus nem jelent valódi védelmet. Rövid távon könnyebbiséget jelenthet, ám a történelem azt mutatja, hogy tartós sikerhez sosem vezetett, és gyakran katasztrofális következményekkel járt¹¹. Figyelmeztető példa az 1930-as évek nagy gazdasági világválsága, amelyet súlyosbított a „szemet szemért, fogat fogért” protekcionizmus, és amely végül a háború kitörésében is közrejátszott.

Ha lezárjuk a határainkat, mások is így tesznek majd. Valamennyien veszíteni fogunk. Ez Európára különösen igaz, tekintettel a globális értékláncokban való jelentős integrációjára. A protekcionizmus megzavarná a termelést, növelné a költségeket és emelné a fogyasztói árakat. Az európai kivitel versenyképessége csökkenne, és ez még több álláshelyet veszélyeztetne¹². A kereskedelmi korlátozások 10 %-os növekedése a becslések szerint a nemzeti jövedelem 4 %-os csökkenéséhez vezet¹³. Azzal járna, hogy nem férnénk hozzá az új termékekhez,

⁹ A WTO, az OECD és az UNCTAD jelentése szerint 2008 óta több mint 1 500 új kereskedelmi korlátozást rögzítettek a G20-csoport gazdaságaiban. Ezeknek csupán egynegyedét vonták vissza 2016 májusáig.

¹⁰ Az európaiak többsége a globalizációt a gazdasági növekedés lehetőségének tekinti. Még magasabb azok aránya, akik bizalommal vannak országuk gazdasága iránt. Forrás: 86. sz. standard Eurobarométer felmérés, 2016. ősz.

¹¹ A Szovjetunióban, az 1990-es évekig Albániában, az 1970-es évekig Kínában, az 1970-es évektől a 2000-es évekig Argentínában vagy nemrégiben Venezuelában folytatott autoriter gazdaságirányítási kísérletek nem voltak képesek jólétet biztosítani.

¹² Arto, Iñaki, José M. Rueda-Cantuche, Antonio F. Amores, Erik Dietzenbacher, Nuno Sousa, Letizia Montinari és Anil Markandya, „EU Exports to the World: Effects on employment and income”, Európai Bizottság, 2015.

¹³ OECD (2003), „The Sources of Growth in OECD Countries”, Párizs.

szolgáltatásokhoz, technológiákhoz és elképzelésekhez. Mivel az áremelkedések leginkább a legszegényebbeket sújtják, a protekcionizmus épp a várttal ellentétes hatást váltana ki¹⁴.

E lefelé tartó spirál elkerülése érdekében multilaterális intézményekre és szabályokra van szükség, hogy az országok együttesen közös megoldásokat érvényesíthessenek a globalizált világban. Ezek elengedhetetlenek ahhoz, hogy kezelhetőek legyenek az együttes fellépést igénylő problémák, mint amilyen a globális gazdaság, az éghajlatváltozás vagy az adókikerülés. Ezek nélkül az erősebb és kevésbé lelkiismeretes országok és vállalkozások kényszeríthetnék rá szabályaikat és érdekeiket a gyengébbekre. Mindez ellentétes lenne az EU alapvető értékei közé tartozó együttműködéssel, jogállamisággal, jogegyenlőséggel és szolidaritással.

Ahhoz, hogy a globalizációt fokozottabban az előnyünkre tudjuk fordítani, erőteljesebb globális kormányzásra és globális szabályokra van szükségünk. Ezt pedig a hazai versenyképességünket és rezilienciánkat segítő hazai szakpolitikákkal kell támogatnunk. Európa előtt ez a döntés áll most.

¹⁴ Egy 27 európai és 13 Európán kívüli nagy országban nemrég végzett felmérés szerint a kereskedelem lezárásából adódó reáljövedelem-kiesés a legszegényebb háztartások esetében 63 %-os, a leggazdagabbak esetében 28 %-os lenne, mivel a szegények jövedelmük nagyobb hányadát költik fogyasztásra (forrás: „Measuring the unequal gains from trade”, Pablo D. Fajgelbaum és Amit K. Khandelwal, Quaterly Journal of Economics, 2016. augusztus).

3. EURÓPA VÁLASZA A KÜLSŐ KIHÍVÁSOKRA: NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS A GLOBALIZÁCIÓS FOLYAMATOK ALAKÍTÁSA ÉRDEKÉBEN, GAZDASÁGDIPLOMÁCIA ÉS GAZDASÁGI ESZKÖZÖK AZ EGYENLŐ VERSENYFELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

3.1. Az EU már jelenleg is elkötelezett egy igazságosabb világrend iránt...

Egy szigorú szabályokon alapuló, igazságos nemzetközi rendszer kiépítéséhez számos, különböző érdekekkel rendelkező, eltérő kultúrájú és fejlettségi szintű ország közötti együttműködésre van szükség. A cél nem más, mint a globalizáció *eszközeinek* – azaz a piacnyitásnak és a technológiai fejlődésnek – a globalizáció *céljaival* – a jogok érvényre juttatásával és az emberi jólét fokozásával – való összeegyeztetése.

Két pusztító világháború után az országok kormányai olyan struktúrákat hoztak létre, mint az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), a Nemzetközi Valutaalap (IMF), a Világbank és az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT), valamint ennek utódja, a Kereskedelmi Világszervezet (WTO). Ezek az intézmények békét, bizalmat és jólétet teremtettek sokak számára. A nemzetközi kapcsolatok egyre intenzívebbé váltak, a világkereskedelmi forgalom megugrott.

A pénzügyi válságot követően a G20-ak kormányai a világ gazdaság élénkítésére, a pénzügyi piacok globális szabályainak szigorítására és az adókikerülés elleni küzdelemre irányuló koordinált programról egyeztek meg. 2015-ben az ENSZ összes tagja elfogadta a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendet és az abban foglalt fenntartható fejlesztési célokat. Az éghajlatváltozás elleni küzdelem jegyében Párizsban kötelező erejű nemzetközi megállapodást fogadtak el, mellyel világszerte megkezdődött a környezetvédelmi normák fejlesztésének folyamata. Az ENSZ 2016-os csúcstalálkozóján a vezetők döntöttek a nagy menekült- és migránsáramlások kezelésére irányuló globális politika kidolgozásáról is. Idén lépett hatályba a kereskedelmi eljárások egyszerűsítéséről szóló új WTO-megállapodás.

E példák is mutatják, hogy új globális együttműködés van kialakulóban annak érdekében, hogy előnyünkre fordítsuk a globalizációt. Ezen eredmények elérésében az Európai Unió és annak tagállamai meghatározó szerepet vállaltak. Maga az EU is a példaként szolgál a sikeres szabályozott integrációra, amely révén a multilateralizmus és a szabályokon alapuló világrend előmozdítói lehetünk.

3.2. ...de még többet kell tennünk a jövőben

Ugyanakkor **a globális szabálykönyv még közel sem teljes**. Egyes területek, különösen a digitális gazdasággal összefüggésben még alig szabályozottak. Más területeken a szabályok pedig nem biztosítják az egyenlő versenyfeltételeket vagy nem kezelik kielégítő módon a káros vagy tisztességtelen magatartást, például az adókijátszást, a korrupciót, az erőforrások kimerítését, az illegális pénzmozgásokat, a káros állami támogatásokat vagy a szociális dömpinget.

A példa nélküli kihívások tükrében nem elég csupán fenntartani a meglévő szabályokon alapuló globális rendet, tovább is kell fejlesztenünk azt. Az előttünk álló kihívások – különösen egy többpólusú világban – szükségessé teszik, hogy az erős, fenntartható, kiegyensúlyozott és inkluzív növekedés érdekében folytassuk és megerősítsük a gazdaságpolitikai koordinációt. Változatlanul a globális partnerinkkel folytatott többoldalú együttműködést tekintjük az előnyben részesített megközelítésnek. Ennek érdekében segítenünk kell a multilaterális intézmények megerősítését és megújítását, hogy igazságosabban és hatékonyabban működő intézményekké váljanak, ezáltal pedig a megoldás részei maradhassanak. Mindazonáltal mivel a fennálló világrend egyre kevésbé tűnik kikezdehetetlennek, készen kell állnunk arra, hogy a kisebb csoportosulásokkal folytatott együttműködés irányába lépünk tovább, ugyanakkor nyitva hagyva a lehetőséget másoknak

is, hogy csatlakozzanak, ha készen állnak. Hasonlóképpen, a nem állami szereplőket – például nemzetközi szervezeteket vagy nem kormányzati szervezeteket – is megfelelően be kell vonni.

Az EU továbbra is vezető szerepet vállalhat, terjesztheti az értékeit, érvényre juttathatja érdekeit és ösztönözheti a kiválóságra törekvő versenyt. A **2030-ig tartó** időszakra vonatkozó **fenntartható fejlesztési menetrend** közös referenciapontként szolgál ahhoz, hogy a jövőbeli erőfeszítések világszerte a jólétet, a bolygó és az emberek javát szolgáló intézkedésekre összpontosuljanak, különösen a fejlődő országokban.

2017 júniusában az Európai Unió elfogja az új európai **konszenzust a fejlesztési politikáról**, amely hozzáigazítja az uniós fejlesztéspolitikát a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési menetrendhez. A globalizált világ kihívásainak hatékony kezelése érdekében az uniós fejlesztési erőfeszítéseknek tovább kell lépniük a fejlesztési támogatásokon. A fejlesztéspolitikai erőfeszítéseknek ki kell térniük a beruházásokra, a kereskedelemre, a magánszektor hozzájárulásaira, a hazai erőforrások mozgósítására, a jó kormányzás előmozdítására, a jogállamiság elvére és az emberi jogok kérdésére, különös figyelmet fordítva az ifjúságot, a nemek közötti egyenlőséget és a nők társadalmi szerepvállalásának növelését érintő kérdésekre. Az EU által javasolt **külső beruházási terv** célja, hogy a fenntartható növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzésén keresztül mindenki számára előnyös helyzetet teremtsen a fejlődő országokban. Ez hozzájárul majd a migrációs nyomás enyhítéséhez, továbbá beruházási lehetőséget teremt az európai vállalkozások számára.

A jobban integrált és proaktív **európai gazdaságdiplomácia** az európai polgárok számára is kedvezőbb eredményeket ígér. Az Uniónak és a tagállamoknak javítaniuk kell a külső politikák és eszközök koherenciáját az európai növekedés és munkahelyteremtés elősegítése, valamint gazdasági érdekeink külföldön történő hatékonyabb érvényre juttatása érdekében. Az érintett országtól függően az uniós érdekek közé tartozhat a makrogazdasági stabilitás biztosítása, a kulcsfontosságú gazdasági és társadalmi reformok támogatása vagy a piacra jutási akadályok kezelése.

A gazdaságdiplomácia fokozottabb koordinációt igényel az EU, a tagállamok és a pénzügyi intézmények, így például az Európai Beruházási Bank között. Az uniós küldöttségek egész világra kiterjedő hálózatának igénybevétele ugyancsak segíthet az európai vállalkozásoknak – különösen a kkv-knak – a sikeres szereplésben a globális piacokon. Ez megvalósulhat például a kereskedelmi és beruházási megállapodások révén megteremtett lehetőségek jobb kihasználásához, a fennálló piacra jutási akadályok megszüntetéséhez, vagy az összeurópai stratégiai üzleti projektek előmozdításához nyújtott segítségen keresztül. Az erőfeszítések részét képezheti az új technológiákra vonatkozó nemzetközi standardok kidolgozásában való szerepvállalás vagy az európai üzleti szervezetek erősítése külföldön.

Az Uniónak továbbra is törekednie kell egy **kiegyensúlyozott, szabályalapú és progresszív kereskedelmi és beruházási program**¹⁵ kidolgozására, amely a piacok kölcsönös megnyitásán túl előrébb viszi a globális kormányzást is többek között az emberi jogok, a munkakörülmények, az élelmiszer-biztonság, a népegészségügy, a környezetvédelem és az állatjólét területén. E megállapodások révén az Uniónak és a tagállamoknak képesnek kell maradniuk legitim közpolitikai célok elérésére és az érintett területekre vonatkozó magas

¹⁵ A Bizottság 2015. október 14-i COM(2015)497 közleménye: A mindenki számára előnyös kereskedelem – A felelősebb kereskedelem- és beruházáspolitiká felé.

szintű normák¹⁶ fenntartására annak érdekében, hogy meg tudjuk védeni polgárainkat és biztosítsuk az uniós vállalatok védelmét a tisztességtelen versennyel szemben. A megállapodásoknak hozzá kell járulniuk a fenntartható fejlesztési célok eléréséhez is.

Továbbra is központi figyelmet kell fordítani a **nemzetközi gazdasági és pénzügyi szabályokra**. Mindenekelőtt támogatnunk kell a makrogazdasági politikák nyomon követésére és kiigazítására irányuló globális szintű mechanizmusok hatékonyságának javítását, fokoznunk kell az adókikerülés elleni küzdelmet, biztosítanunk kell a pénzügyi szektor stabilitását, meg kell szüntetni a kapacitásfeleslegeket és az ezzel összefüggő kormányzati támogatásokat, az adatvédelmet is szem előtt tartva elő kell segíteni az e-kereskedelmet, elő kell mozdítani a műszaki szabványok konvergenciáját annak érdekében, hogy azok a továbbiakban ne képezzenek szükségtelen akadályokat.

Továbbá szorosan együttműködve a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel, valamint a civil társadalommal, a szociális partnerekkel és a magánszektoralal lépéseket kell tennünk a szociális és **munkaügyi normák** és gyakorlatok javítása érdekében. E tekintetben globális szinten elő kell mozdítanunk a kollektív tárgyalás rendszereinek érvényesülését.

Hatékonyá kell tegyük a globalizációt. A kereskedelem révén az országok termelékenysége javul a specializáción keresztül, de az igazi hatékonyság a külső költségek minimálisra szorítását és a gazdasági növekedésnek az erőforrás-felhasználástól való elválasztását is magában foglalja. A külső költségekre meghatározó példaként említhető a szállításból és a csomagolásból eredő szennyezés, a forgalmi torlódások és az értékes természeti erőforrások kimerítése.

A **Párizsi Megállapodás** egyfelől az éghajlatváltozás elleni küzdelmet szolgálja, másrészt lökést ad a tiszta energiára való átállásnak és új üzleti lehetőségeket nyújt az uniós vállalkozások részére, elsősorban a tisztaenergia-technológiák terén. A megállapodás versenyelőnyhöz juttatja azokat az ágazatokat, amelyek már mérsékeltek a szénlábnyomukat. A fő feladat most a megállapodás végrehajtásához szükséges szabálykönyv véglegesítése, amely révén biztosítható, hogy minden ország hozzájáruljon a CO₂-kibocsátás csökkentéséhez.

A kultúrdiplomácia szerves részét képezi a közös kül- és a gazdaságpolitikánknak. **Az európai kultúra a munkahelyteremtés és növekedés jelentős forrása**, emellett a kulturális kapcsolatok és az emberek közötti kulturális érintkezés lehetőséget nyújt a globalizáció formálására, értékeink és identitásunk előtérbe helyezésére.

A világ legnagyobb egységes piacaként, legjelentősebb kereskedelmi partnereként és beruházójaként, egyúttal a fejlesztési támogatások legfőbb forrásaként Európa képes alakítani a globális gazdaság szabálykönyvét. Ahhoz azonban, hogy a demográfiai, gazdasági és politikai változások közepette is megőrizzük befolyásunkat, egyre inkább **össze kell tartanunk és egyetlen közös hangon kell szólnunk**. Méretüket tekintve 2050-re önállóan egyetlen európai ország gazdasága sem lesz a világ nyolc legnagyobb gazdasági hatalmai között¹⁷.

A hatékony kollektív nemzetközi fellépés gyors, átlátható és inkluzív döntéshozatali eljárásokat tesz szükségessé. Az Uniónak nem csupán arra kell képesnek lennie, hogy globális kérdések széles körét felölelő átfogó megállapodásokról sikeres tárgyalásokat folytasson,

¹⁶ Lásd a Kanada és az Európai Unió és tagállamai közötti átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodásról szóló közös értelmező okmányt, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13541-2016-INIT/hu/pdf>

¹⁷ The world in 2050 (A világ 2050-ban), PWC, 2017. február

hanem gondoskodnia kell arról is, hogy ezen megállapodások ratifikálhatók és végrehajthatók legyenek. Továbbra is fennáll a kérdés, hogy vajon az EU intézményi struktúrája teljes mértékben igazodik-e ehhez a kihíváshoz. Ezt a kérdést majd az Európai Községek Bíróságának a kereskedelmi megállapodásokkal kapcsolatos hatáskörökre vonatkozó, rövidesen napvilágra kerülő véleménye tükrében kell megvizsgálni.¹⁸

3.3. ...továbbá az Uniónak cselekednie kell az egyenlő versenyfeltételek helyreállítása érdekében

A nyitottság és az együttműködés melletti elkötelezettségével együtt az EU nem lehet naiv a globalizációval kapcsolatos megközelítését illetően. Előfordulnak olyan helyzetek, amikor bár léteznek szabályok, nem tartják be azokat. A globális szabályok megkerülésére szolgáló kiskapuk bezárása és a szabályok szigorítása időigényes feladatnak bizonyulhat. Az EU-nak mindenesetre addig is rendelkeznie kell az egyenlő versenyfeltételek helyreállításához szükséges eszközökkel, és határozottan fel kell lépnie azon országokkal vagy vállalkozásokkal szemben, amelyek tisztességtelen módszerekhez folyamodnak.

E fellépés többek között a kereskedelem, a munkaügyi normák, az éghajlat- és környezetvédelem területére vonatkozóan **már meglévő megállapodások és szabályok hatékonyabb érvényesítésével** kezdődik. Indokolt esetben az Uniónak továbbra is igénybe kell vennie a Kereskedelmi Világszervezet kötelező erejű vitarendezési rendszerét. Hasonlóképpen, biztosítanunk kell, hogy partnereink a kétoldalú kereskedelmi és beruházási megállapodásainkban vállalt kötelezettségeiket betartsák. Emellett a **saját uniós szabályaink szigorú érvényesítése** azt is biztosítja, hogy tényleges szankciók sújtsák az Unióban jelenlévő vagy tevékenykedő azon vállalkozásokat, amelyek megszegik a szabályokat. Mindezt a tagállamokkal együttműködésben kell megvalósítani. Az Unióval folytatott legális kereskedelem megkönnyítése és felgyorsítása, egyúttal a hamisított vagy veszélyes áruknak a polgárok védelme és biztonsága érdekében az uniós határokon való megállítása érdekében érdemes lehet további erőforrásokat fordítani a **vámügyi kockázatkezelési rendszerre**.

Az Unió továbbra is erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy igazságos szabályokat dolgozzanak ki a nemzetközi beruházások védelmében, egyúttal lehetővé téve a kormányoknak legitim szakpolitikai céljaik követését. A vitákat a továbbiakban nem választottbírók rendeznék ún. beruházó és állam közötti vitarendezés keretében. A Bizottság ezért tett javaslatot egy **multilaterális beruházási bíróságra**¹⁹, amely igazságos és átlátható mechanizmust hozna létre, és amelyről jelenleg párbeszédet folytatunk partnereinkkel.

Emellett hatékony **piacvédelmi eszközökre** is szükségünk van: ezeket az eszközöket alapjaiban kell átdolgozni annak érdekében, hogy gyorsabbak, rugalmasabbak és hatékonyabbak legyenek a dömping és a tisztességtelen támogatások kezelése terén²⁰. Hasonlóképpen, az Európai Unió a világ legnyitottabb **közbeszerzési piaca**, ugyanakkor az európai vállalkozások piacra jutási lehetőségei az EU-n kívüli országokban nem mindig

¹⁸ Az Európai Községek Bírósága, 2/15. sz. vélemény iránti eljárás.

¹⁹ Lásd az Európai Bizottság által a beruházási viták rendezésének multilaterális reformjáról 2016 decemberében indított nyilvános konzultációt.

²⁰ Lásd a Bizottság „Szilárd uniós kereskedelmi politika a munkahelyteremtés és a növekedés érdekében” című 2016. októberi közleményét, valamint a Bizottság COM(2013)191 és COM(2016)721 javaslatait az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező dömpingelt behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1036 rendelet és az Európai Unióban tagsággal nem rendelkező országokból érkező támogatott behozatallal szembeni védelemről szóló (EU) 2016/1037 rendelet módosításáról

felelnek meg a kölcsönösség elvének. A nemzetközi közbeszerzési eszközről szóló javaslat²¹ megoldást kínál erre. Gyors előrelépésre van szükség ezeken a területeken.

A **külföldi beruházások** iránti nyitottság változatlanul alapelv marad az Unió számára, és ez jelentős növekedési forrás. Az elmúlt időszakban ugyanakkor aggályok fogalmazódtak meg a stratégiai okokból kulcsfontosságú technológiákkal rendelkező európai vállalkozásokat felvásárló külföldi beruházókkal kapcsolatban, különösen akkor, ha a külföldi beruházó állami tulajdonú vállalkozás. Az uniós beruházók a beruházások származási országában megvalósított külföldi beruházásaik tekintetében gyakran nem élveznek ugyanolyan jogokat. Ezeket az aggodalmakat körültekintően meg kell vizsgálni, és megfelelő intézkedéseket kell hozni.

Az európai vállalatok kulcsfontosságú partnerek a globalizáció alakításában és a mindenki számára hozzáférhető pozitív eredmények elérésében. Számos pozitív példa áll rendelkezésre arról, hogyan biztosítható a fenntartható növekedés a részvényesek, a munkavállalók és a vállalatok működési környezetében élő közösségek részére. Mindazonáltal a társadalmi vagy környezeti felelősségüket nem megfelelően kezelő vállalatokat felelősségre kell vonni.

Az Európai Uniónak továbbra is fel kell lépnie a globális szinten érvényesülő **igazságos adózás és átláthatóság** érdekében. 2017 végére összeáll a nem együttműködő országok és területek közös uniós jegyzéke. Ez erősebb eszközöket biztosít majd a külföldi adókikerülés elleni küzdelemhez és a tisztességes eljárás szabályait elutasító országokkal szembeni fellépéshez. A tagállamok adóbázisainak védelmében eljárva a Bizottság továbbá folytatni fogja a tárgyalásokat azon nemzetközi szabályokról, amelyek meggátolják a harmadik országokban letelepedett vállalkozásokat abban, hogy kikerüljék a közvetlen és közvetett adókkal összefüggő kötelezettségeiket.

²¹ Lásd a Bizottság 2016. január 29-i COM(2016)34 javaslatát

4. EURÓPA VÁLASZA A BELSŐ KIHÍVÁSOKRA: A REZILIENCIA JAVÍTÁSA A GLOBALIZÁCIÓ ELŐNYEINEK MÉLTÁNYOSABB ELOSZTÁSÁN ÉS A HOSSZÚ TÁVÚ VERSENYPÉSSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁN KERESZTÜL...

4.1. A reziliencia biztosításának és a javak igazságos elosztásának záloga a szilárd szociális és oktatáspolitikai

A polgároknak bízniuk kell abban, hogy – a globalizációra adott válaszuk szerves részét képező – hathatós szociálpolitikai intézkedéseik révén kormányaik biztosítják védelmüket és lehetőségeiket. A Bizottság április 27-én tette közzé Európa szociális dimenziójáról szóló vitaanyagát²². Jóllehet a világon már most is az európai társadalmak számítanak a leginkább egyenlőnek és inkluzívnak, szakpolitikáinkat folyamatosan erősíteni kell és hozzá kell igazítani a jövő kihívásaihoz, az egyenlőtlenségeket pedig igazságos és korszerű adópolitikai intézkedések útján kell kezelnünk. A globalizációból származó előnyök méltányosabb elosztása hatékony szociális védelemmel párosítva segíteni fog az embereknek abban, hogy tisztességes munkához jussanak és képesek legyenek alkalmazkodni a változásokhoz. Általánosabban fogalmazva: a javak igazságos és méltányos újraelosztása, valamint az emberek kiszolgáltatottabb helyzetben lévő csoportjai – többek között a migránsok – társadalmi befogadásának elősegítésére összpontosító beruházások segíteni fognak a társadalmi kohézió erősítésében. A Bizottság éppen ezeket a kérdéseket szándékozik kezelni a szociális jogok európai pillérével²³. A Bizottság javaslata iránymutatóként szolgál a foglalkoztatás és a szociálpolitika javításához az Európai Unióban és annak tagállamaiban, felkészítve ezáltal az Uniót a digitális gazdaság és a globalizáció kihívásaira.

A felkészültség biztosításának kulcsa az egész életen át tartó tanulás. A magas színvonalú oktatáshoz és képzéshez való egyenlő hozzáférés biztosítása hathatós eszköze a társadalmi javak újraelosztásának. Ennek kiindulópontja a magas színvonalú alapfokú oktatás, valamint a képzésekhez és a készségfejlesztés lehetőségeihez való hozzáférés biztosítása valamennyi korosztály számára. Emellett új tanulási módokat is kell találnunk az egyre mobilabbá váló és a digitális eszközöket egyre kiterjedtebben használó társadalom számára, egyúttal biztosítanunk kell a megfelelő humán készségeket, mindenekelőtt a vállalkozói készséget és kellő jártasságot a digitális készségek terén. Már ma is az összes álláshely 90 %-ának betöltéséhez szükség van valamilyen szintű digitális készségekre²⁴. Európa fejlődik ugyan a digitális készségek terén, de további előrelépésre van szükség²⁵. Az álláskeresőkre részére nyújtott támogatással együtt mindez segíteni fog a polgároknak abban, hogy alkalmazkodni tudjanak a minduntalan változóban lévő munkahelyekhez és a rugalmasabb szakmai életutakhoz.

A korszerű és hatékony munkaerőpiac mindenki számára megkönnyíti a munkaerőpiachoz való hozzáférést. A szakpolitikai intézkedéseknek megfelelő foglalkoztatási biztonságot, jövedelempótlást és hatékonyan működő biztonsági hálót is biztosítaniuk kell azok számára, akik nehéz helyzetbe kerülnek. A minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőséget és társadalmi befogadást kell eredményezzen. E szolgáltatások körébe beletartozhat az egészségügy, a gyermekellátás – a nők munkaerőpiaci részvételének növelése

²² Vitaanyag Európa szociális dimenziójáról, Európai Bizottság, COM(2017)206, 2017. április 26.

²³ A Bizottság közleménye a szociális jogok európai pillérének létrehozásáról, COM(2017)250, 2017. április 26 A Bizottság ajánlása a szociális jogok európai pilléréről, C(2017)2600, 2017. április 26

²⁴ 2017. évi európai digitális eredményjelentés, SWD(2017)160.

²⁵ A 2017. évi európai digitális eredményjelentés alapján Finnországban, Luxembourgon és az Egyesült Királyságban a lakosság legalább 70 %-a rendelkezik alap- vagy haladó szintű digitális készségekkel, ugyanakkor Olaszországban, Cipruson, Görögországban, Bulgáriában és Romániában a lakosság kevesebb mint 40 %-a.

érdekében –, a távmunka, a munka és a magánélet közötti egyensúly előmozdítása, valamint a csökkent mozgásképességű személyek elhelyezkedési lehetőségeinek javítása.

A tagállamok igen eltérő módokon kezelik ezeket a szociális kérdéseket. Az egyik országban, régióban vagy városban kidolgozott módszerek nem feltétlenül működnek máshol. Jelenleg az Uniónak és tagállamainak folytatniuk kell a szociálpolitikájuk szoros koordinációját, amivel egyidejűleg az Unió támogatást nyújthat az oktatásra irányuló nemzeti és helyi szintű erőfeszítésekhez. A bevált módszerek megosztása a mindennapi gyakorlat része, és a szociális partnerekre fontos szerep hárul.

A Németországban működő duális szakképzési rendszer biztosítja, hogy a tanulók olyan készségeket sajátítsanak el, amelyekre valóban szükségük van a vállalkozásoknak, és ez a rendszer előmozdítja az iskolák, vállalkozások és diákok közötti együttműködést.

A rugalmas biztonságra (flexicurity) épülő skandináv jóléti modell egyensúlyt teremt a rugalmas munkaerőpiacok és a munkahelyek közötti biztonságos átmenetek között, ami révén több és jobb munkahely hozható létre.

Észtország „elektronikus iskola” rendszere²⁶ már a jövő generációját készíti fel, amely minden korábbinál fogékonyabb lesz és ügyesebben boldogul majd a technológiai eszközökkel. A digitális technológia alkalmazásának köszönhetően az EU tagállamai közül Észtország szerepelt a legjobban az OECD Nemzetközi tanulói teljesítménymérésén (PISA).

Unió szinten a szociális pillérnek az európai szemeszter keretében történő végrehajtása jobb elosztási hatásokat fog eredményezni a strukturális politikák tekintetében, és ezáltal a növekedés inkluzívabbá tehető. A tagállamok által végrehajtott megfelelő költségvetési és strukturális politikák ugyancsak kulcsfontosságúak. Az uniós strukturális és beruházási alapok szintén segíthetnek az infrastruktúra fejlesztésére, az innovációra, a humán tőke fejlesztésére és foglalkoztatás támogatására irányuló létfontosságú beruházások előmozdításában. Az Unió számára alapvető fontosságú, hogy továbbra is modern és aktív jóléti államok uniója maradjon. A szolidaritás nem csupán az EU egyik alapvető értéke, hanem egy nyitott gazdaságban a társadalmi kohézió szempontjából is elengedhetetlenül fontos.

Az európai strukturális és beruházási alapokból (ESZA, ERFA és EMVA) 34,5 milliárd eurót (a nemzeti hozzájárulásokkal együtt 49,2 milliárd eurót) fordítanak oktatásra és képzésre. A **Globalizációs Alkalmazkodási Alap** (EGAA) elbocsátott munkavállalóknak nyújt segítséget ahhoz, hogy új munkahelyet találjanak vagy saját vállalkozást indítsanak. Az alap olyan tevékenységekhez nyújt társfinanszírozást, mint például az álláskeresői segítség, karriertanácsadás, átképzés, mentorálás és coaching, vállalkozói készségek fejlesztése vagy jövedelemtámogatás. 2007-es létrehozása óta az EGAA 140 000 elbocsátott munkavállalónak nyújtott segítséget. Az alap jó példája az uniós szolidaritás működésére a globalizáció foglalkoztatási és szociális következményeinek kezelése keretében. Fontolóra vehető annak kérdése, hogyan lehetne operatívabbá tenni az eszközt, hogy gyárbezárások idején gyors segítség legyen nyújtható, illetve hogyan tehető rugalmasabbá az eszköz annak érdekében, hogy az érintett munkavállalókra való

²⁶ Az OECD által összeállított, az oktatás színvonalának első számú globális mérőszámának tekintett Nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA) eredményei szerint Európában a 15 éves észt fiatalok teljesítménye a legjobb és a világ egészét tekintve is a legjobbak közé tartoznak (forrás: PISA 2015).

koncentráció helyett a gazdaságfejlesztési intézkedések szélesebb köre legyen támogatható. Ennek megvalósításával az alap fontos áthidaló eszköz lehet a rövid távú intézkedések és a kohéziós politika által támogatott, hosszú távra vonatkozó átalakítási stratégiák között.

4.2. A versenyképes és innovatív európai gazdaság megteremtéséhez jelentős erőfeszítésekre van szükség

Az előnyök mindenki számára való elérhetőségét biztosító újraelosztó politikák jelentős beruházási igényeket támasztanak a kormányokkal szemben, amelyeket viszont csak virágzó és versenyképes gazdaságok képesek finanszírozni. A szakpolitikának segítenie kell a vállalkozásokat innovációs képességük folyamatos fenntartásában. A világpiacra a vállalkozások csak a fogyasztók növekvő igényeinek megfelelő termékek és szolgáltatások létrehozásával érhetnek el sikereket és ezen keresztül teremthetnek jólétet és munkahelyeket.

Ehhez olyan jövőképre van szükségünk, amelyben a digitalizáció, a technológiai és társadalmi innováció, a dekarbonizáció és a körforgásos gazdaság előmozdításával korszerűsítjük gazdaságunkat. Jóllehet gazdaságunk egyre inkább a szolgáltatásokra alapul, az ipar továbbra is fontos pillér. Az ipar egyúttal munkahelyek jelentős forrása is, a munkaerőpiac középső szegmensének központi eleme, és segít megelőzni a társadalom polarizációját. Ezért a gazdaság korszerűsítése érdekében konkrét intézkedéseket kell hoznunk uniós, tagállami, regionális és helyi szinten (lásd a 8. ábrát). Nem arról van szó, hogy hanyatló iparágakat kellene mesterségesen életben tartani. Ehelyett a jövő iparágaiba és munkavállalóiba kell többet fektetnünk, befektetéseink középpontjába pedig az új gyártási technológiákat és a kapcsolódó ipari szolgáltatásokat (adatszolgáltatások) kell helyezni. Az európai digitális egységes piacnak²⁷ és az innovációs stratégiáknak elő kell segíteniük, hogy az európai vállalkozások globális szereplőkké válhassanak és gyorsan alkalmazkodni tudjanak az új technológiai trendekhez.

A legfontosabb elemek a következők:

- **Innováció:** Az uniós tagállamoknak és régióiknak feljebb kell lépniük az értékláncban és ki kell használniuk komparatív előnyeiket. Az uniós régiók startup vállalkozásait és innovátorait a piac vezető szereplőivel kell együttműködésre készíteni ahhoz, hogy bekapcsolódhassanak a globális értékláncokba. Az innovatív technológiák termelékenységének előnyeit a gazdaság szélesebb kategóriáihoz is el kell juttatni. A technológia terén vezető vállalkozások termelékenysége ötszörösen meghaladja a többi vállalkozásét, ugyanakkor a gyártással foglalkozó kkv-knak kevesebb mint 20 %-a alkalmaz fejlett technológiákat, magyarán sokat kell még tennünk a technológiák elterjedésének felgyorsítása érdekében.

Az AREUS az EU által (a Horizont 2020 keretében) társfinanszírozott projekt, amelynek középpontjában a robotizált gyártásban jelentkező energiaveszteségek csökkentése és az erőforrás-felhasználás optimalizálása áll. A projekt legfőbb hozadéka egy olyan intelligens energiahálózat, amely a felhasznált energia és anyagok terén egyaránt megtakarításokat eredményez. A rendszer egy üzem energiafogyasztását összességében 5–9 %-kal, de potenciálisan akár 20 %-kal is képes csökkenteni. A programban Olaszország, Lettország, Svédország, Dánia, Németország és Finnország vesz részt.

²⁷ Lásd az európai digitális egységes piaci stratégiát, COM(2015)192 final

Az intelligens szakosodáson alapuló növekedést célzó élkezdemenyvezés keretében 30 európai régió működik együtt az innovációra irányuló beruházások kapcsán. Ipari vállalatokkal közösen dolgoznak például olyan 3D-s nyomtatási technológiát alkalmazó projekteken, amelyek célja sokkal könnyebb és rugalmasabb fémbetétek létrehozása.

Belgiumban adómentesség vehető igénybe a K+F területén foglalkoztatott magasan képzett munkavállalók után, ami érdemben csökkenti a kutatók foglalkoztatási költségeit.

Egy **portugál kkv** olyan mobilalkalmazást fejlesztett ki, amely lehetővé teszi a vásárlók részére, hogy a kasszáknál való sorban állást elkerülve leolvassák a termékek árát, továbbá az alkalmazás megmutatja a bevásárlólistán szereplő termékek helyét az üzlet alaprajzán. A Horizont 2020 által 1,2 millió euróval támogatott kkv nemzetközi terjeszkedésbe fogott és ma már irodával rendelkezik Portóban, Berlinben és San Franciscóban is.

Barcelona, Amszterdam, Koppenhága, Párizs, Berlin, Lisszabon és még számos további európai nagyváros **városi innovációs politikát** dolgozott ki, amelynek keretében olcsó irodákat biztosítanak, inkubátorházakat támogatnak, vállalkozóknak ingyenes tanácsadást nyújtanak vagy a vállalkozói közösségeket támogató programokat kínálnak.

- **Beruházások:** Az innovatív vállalkozások finanszírozáshoz jutásának biztosítása, a beruházásokat ösztönző szabályozási keret, a kritikus infrastruktúra kiépítése, ideértve a digitális, az energia- és a közlekedési infrastruktúra elemeit. A magánszektor intézményei együtt tudnak működni az Európai Stratégiai Beruházási Alappal, a tőkepiaci unió révén pedig bővíthetnek az innovatív vállalkozók és vállalatok által elérhető finanszírozási források.

Az **európai beruházási terv** kézzelfogható eredményeket produkál. 2017 áprilisának elejéig a beruházási terv összesen 183,5 milliárd euró összegű beruházást támogatott. A 28 tagállam mindegyikébe jut az érintett ügyletekből és a várakozások szerint a támogatásból részesülő kkv-k és közepes piaci tőkeértékű vállalatok száma meghaladja a 388 000-et.

Franciaország Beruházási Bankja (BPI) 42 milliárd euró költségvetésű programmal támogatja az innovatív induló vállalkozások megjelenését, amelyek részére magvető tőkét biztosít, és már számos sikertörténethez hozzájárult a digitális területen.

- **Ágazati politikák²⁸:** Kulcsfontosságú prioritás további támogatás nyújtani az európai gazdaságnak a digitális, széntelenített és körforgásos gazdaság felé közelítő modellre való átállásához, teljes körűen beépíteni a fenntartható fejlesztési célokat az európai szakpolitikákba, valamint a jövő technológiáiba irányuló beruházások ösztönzése érdekében közös uniós szabályok és standardok meghatározása útján jelentősen mélyíteni a digitális egységes piacot.

A közösségi gazdaságra vonatkozó európai menetrendről szóló közlemény²⁹ világos uniós szabályokat és szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg, amelyek segítséget nyújtanak a polgároknak, a vállalkozásoknak és az uniós országoknak ahhoz, hogy teljeskörűen hasznosítani tudják az új üzleti modelleket, továbbá elősegíti többek között a közösségi közlekedési platformok és a közösségi lakásbérleti platformok kiegyensúlyozott fejlődését.

A gépjárműforgalom visszaszorítására, illetve a gyalogos- és kerékpárforgalom, valamint a tömegközlekedés előnyben részesítésére irányuló politikájának köszönhetően 2016-ban **Ljubljanát** Európa Zöld Fővárosa díjjal tüntették ki. A város gazdasága 2016-ban 8 %-kal

²⁸ Többek között az energiaigényes iparágakban, az élelmiszerláncban vagy az autógyártásban.

²⁹ COM(2016) 356.

nőtt, ezzel megdöntött minden korábbi éves rekordot, és ehhez hozzájárultak – a város turisztikai vonzerejét növelő és az idegenforgalmat elősegítő – fenntartható infrastrukturális fejlesztéseknek köszönhető beruházási lehetőségek és termelékenységi feltételek.

- **Szabályozás és adózás:** Az új üzleti modelleknek a vállalkozói készséget az egyenlő versenyfeltételek biztosítása mellett kell támogatniuk. A szakpolitikai döntéshozatal minden szintjén biztosítani kell azt, hogy a szabályozási környezet egyszerű és vállalkozásbarát legyen, különösen a kkv-k tekintetében. Ez azonban nem *deregulációt* vagy negatív versenyt, hanem *intelligens szabályozást* jelent. Ezzel párhuzamosan a kormányoknak biztosítaniuk kell, hogy az adópolitika igazodjon a digitalizáció és az új üzleti modellek követelményeihez, továbbá hogy a vállalatok ott fizessék meg adójukat, ahol a profitjuk ténylegesen keletkezik.

Minőségi jogalkotási programja keretében a Bizottság a törvények és rendeletek egyszerűsítésén keresztül uniós szinten tesz azért, hogy az üzleti tevékenységek könnyebbé és kevésbé költségessé váljanak. A 2016 áprilisában az adatvédelemre vonatkozóan elfogadott európai jogszabály 28 nemzeti jogszabály helyébe lép, és a becslések szerint évente 2,3 milliárd euró megtakarítást eredményez. Az új uniós jogszabály a hatékonyabb adatvédelmen keresztül közvetlen előnyöket jelent a polgárok és a vállalkozások számára, mivel csökken az adminisztratív terhük és az Unió egészében ugyanazon jogszabályi keretek között tevékenykedhetnek.

Egyszerű és intelligens szabályozási környezetének köszönhetően **Dániát** hosszú ideje a világ legjobban teljesítő három országa közé sorolják³⁰ az üzleti környezet minősége szempontjából. Szinte minden eljárás tekintetében biztosították az elektronikus ügyintézés lehetőségét, ezzel pedig az ország a hatékony üzletvitel éllovasai közé tartozik.

Mindezen szakpolitikai intézkedéseknek az EU **belső piacán**, azaz a világ legnagyobb egységes piacán való megvalósítása ugródeszkaként fogja segíteni az európai vállalkozásokat üzleti tevékenységük globális bővítésében. Az egységes piac megerősítéséhez uniós és nemzeti szintű szakpolitikai és jogérvényesítési intézkedésekre egyaránt szükség van, és tartózkodni kell újabb akadályok emelésétől, többek között a kiskereskedelmi ágazatban is. A kedvező üzleti környezet kialakítása és a tagállamok gazdaságainak erősítése érdekében az európai szemeszter mechanizmusa keretében továbbra is koordinálni kell a szakpolitikákat az Unióban. A tagállamoknak olyan szakpolitikát kell követniük, amely javítja a termelékenységet, fokozza a gazdaság inkluzív jellegét, továbbá erőforrásaik nagyobb hányadát kell az innovációt, az oktatást és a versenyképesség hosszú távú tényezőit támogató beruházásokra fordítaniuk.

4.3. Szoros partnerségben a megerősített régiókkal

Miközben a globalizáció előnyei széles körben jelentkeznek, a költségek gyakran helyi szinten mutatkoznak meg. Az alapvető gazdasági átalakulás helyi szinten történik, ott, ahol a vállalatok és az emberek egymással kapcsolatba kerülnek. Ezért a regionális és helyi beruházási szükségletekre, készséghiányokra és szabályozási akadályokra kell összpontosítanunk annak biztosítása érdekében, hogy valamennyi régió profitálhasson a belső piac előnyeiből és jobban felkészülhessenek a globalizáció kihívásaira. Az európai strukturális és beruházási alapok a nemzeti hozzájárulásukkal együtt 67,6 milliárd euró támogatást nyújtanak az intelligens szakosodási stratégiával rendelkező régióknak. E stratégiák a régiók erősségeire építenek és segítséget nyújtanak nekik abban, hogy feljebb lépjenek az

³⁰ A Világbank „Doing Business 2017” (Vállalkozási környezet) című jelentése.

értékláncokban, ösztönzik a magánszektor és a kulcsfontosságú prioritásokra és kihívásokra irányuló beruházásokra összpontosítanak, egyúttal törekednek arra, hogy elejét vegyék az elit elvándorlásának és a vidék elnéptelenedésének. Sok esetben ez az átalakulás nem feltétlenül jelent gyökeres változásokat vagy csúcstechnológiára való átállást, hanem inkább fokozatos innovációt, amely a hagyományosabb iparágak jövőjét is biztosítja.

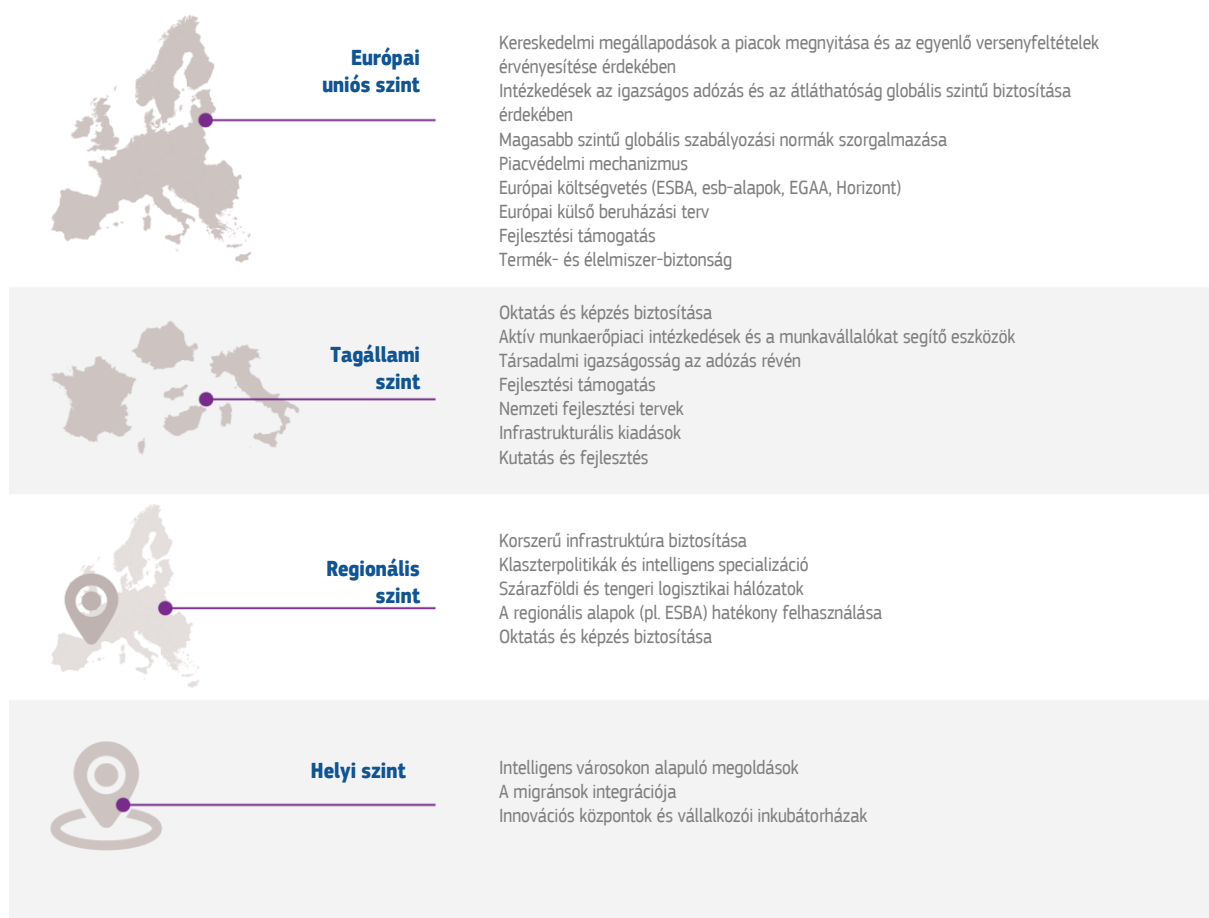
A vállalatokat, egyetemeket, induló innovatív vállalkozásokat, befektetőket és helyi önkormányzatokat összefogó innovációs klasztereket tovább kell fejleszteni, és ki kell építeni európai hálózataikat. Az európai régiók közül sok jó helyzetben van ahhoz, hogy éljen a globalizáció által kínált lehetőségekkel. Más régiókban viszont nagyobb a kockázata annak, hogy a nemzetközi verseny és a technológiai fejlődés miatt jelentős számú munkahelyet veszítenek el. Sérülékeny régiók mindenhol találhatók Európában, de többségük dél- vagy közép- és kelet-európai régió, és ezek a régiók állnak a versenyképesség javítására és a reziliencia megerősítésére irányuló uniós szakpolitikák középpontjában.

Egy nagy svéd autógyártó 2011 decemberi csődjét követően a Svédország déli részén található Trollhättan városában több mint 3 600 ember veszítette el a munkáját. Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap 5,4 millió euró összegű segítséget nyújtott a vállalat és 16 beszállítója által elbocsátott 1 350 munkavállaló részére. Az eltelt időben a város komoly küzdelmet folytatva – az elbocsátások ellenére – negyedével csökkentette a munkanélküliséget. A munkanélküliség ma már a korábbinál is kisebb: 16 %-ról 12 %-ra esett. A siker az erős vállalkozói készségnek tudható be, amely elsősorban az építőiparban, a közlekedés és a repülőgépgyártás ágazatában mutatkozott meg. Számos új vállalkozás jött létre, és ma már mintegy 1 000 főt foglalkoztatnak. A Saab által elbocsátott embereknek felajánlották a lehetőséget, hogy álláskeresői járadékuk elvesztése nélkül folytathatnak tanulmányokat, és sokan éltek a lehetőséggel, hogy új szakmát tanuljanak ki.

Külön figyelmet kell fordítani a vidéki közösségek rezilienciájának megerősítésére, mivel ezek a közösségek ki vannak téve annak a kockázatnak, hogy a globalizáció vagy a demográfiai változások veszteséivé válhatnak. A korszerű közös agrárpolitika kulcsszerepet tölt be az agrár-élelmiszeripar versenyképességének javításában, valamint – a magas szintű szabályok előmozdításán keresztül – a nemzetközi piacokon történő sikeres integrációban.

Az európai gazdaság versenyképesebbé, fenntarthatóbbá, a globalizációval szemben ellenállóbbá tétele, valamint annak biztosítása, hogy képes legyen előállítani az előnyök igazságosabb elosztásához szükséges forrásokat valamennyi kormányzati szintre kiterjedő közös feladat.

8. ábra A globalizáció előnyünkre fordítása – közös feladat

Forrás: Európai Bizottság

5. ÖSSZEGZÉS

A kiterjedt globális gazdasági együttműködés és technológiai haladás egyszerre teremt lehetőségeket és kihívásokat, csakúgy mint reményeket és félelmeket. Jóllehet a tényadatok azt mutatják, hogy az európai gazdaság, a vállalkozások és a polgárok továbbra is óriási mértékben haszonélvezői a globalizációnak, az előnyök nem automatikusan jelentkeznek és nem is egyenletesen oszlanak el az európai régiók és polgárok között.

Az ehhez kapcsolódó félelmek valóságok és bizonyos esetekben megalapozottak is. A globalizáció és vele járó technológiai változás példátlan sebességgel alakítja át az életünket. Ez a folyamat nem lesz zökkenőmentes, de megállítani vagy visszafordítani sem lehet. A kérdés most az, hogy képes lesz-e Európa közös nevezőre jutni arról, hogy milyen úton is haladjon tovább ezen átalakulás hatékony kezelése érdekében.

Vannak olyanok, akik már a saját országhatáruknál felvonnák a csapóhidat. Még azt is felvetik, hogy egységes piac túl nagy szabadságot enged az áruk, szolgáltatások, a tőke és a munkavállalók Unión belüli szabad mozgása tekintetében. Azonban az európai integráció megfordítása zsákutca.

A 27 tagú Európai Unió továbbra is világ legnagyobb kereskedelmi hatalma, legnagyobb befektetője és a fejlesztési támogatások legfőbb forrása marad. Mélyen be vagyunk ágyazódva a globális értékláncokba, és más hatalmak felemelkedése esetén is jelentős súlyt fogunk képviselni. Ahelyett, hogy hátradőlve szemlélnénk, hogyan alakítja sorsunkat a globalizáció, meg kell ragadnunk a lehetőséget, hogy saját értékeinknek és érdekeinknek megfelelően formáljuk azt.

Az itt bemutatottak világos példái annak, hogy ha megfelelő módon az előnyünkre fordítjuk, a globalizáció hasznos lehet számunkra. Az Unión kívül a hatékony európai gazdaságdiplomácia fog segíteni a globális szabályrendszer kialakításában, és biztosítani fogja, hogy az uniós vállalatok boldogulni tudjanak a gyorsan növekvő nemzetközi piacokon. Az európai vállalatok további sikeres szereplése több és jobb munkahelyet fog teremteni otthon a polgáraink számára. Másrészt az egyenlő versenyfeltételek veszélyeztetése esetén nem riadhatunk vissza a versenyfeltételek helyreállítását szolgáló intézkedések meghozatalától.

Az Unión belül közös szabályok vezérlik a világ legnagyobb egységes piacát és biztosítják a magas szintű normákat. Az innovatív és alkalmazkodó hazai környezetben tevékenykedő vállalkozások – mint például a német középvállalkozások (*Mittelstand*) – a világpiacra is megtalálják a számításukat. A magas színvonalú oktatás és képzés – lásd Finnország vagy Észtország példáját – felruhazza a polgárokat azokkal a készségekkel és rezilienciával, amelyre szükségük van a sikeres alkalmazkodáshoz. Az aktív munkaerőpiaci és hatékony újraelosztási intézkedések biztosítják a társadalmi kohéziót és segítenek a társadalmi kirekesztés kezelésében – miként az megfigyelhető Dánia, Svédország és más országok példáján.

A globalizáció előnyünkre fordítása tehát otthon kezdődik. A szolidaritás és a fenntarthatóság magunkénak vallott elveivel összhangban Európának cselekednie kell a globalizáció előnyeinek igazságosabb elosztása érdekében. Az Európai Uniónak világpiaci vezető szerepet betöltő vállalatokat felvonultató innovatív és versenyképes gazdaságnak kell lennie, amelynek polgárai képesek alkalmazkodni a változásokhoz és képesek megtermelni a szociális modellünk fenntartásához szükséges javakat.

Az Unió intézményei mindezt nem tudják egyedül megvalósítani: a sikerhez az EU és tagállamainak együttes erőfeszítésére van szükség. A kulcsfontosságú szakpolitikai eszközök legtöbbje a nemzeti kormányok kezében van. A régióknak, városoknak és vidéki térségeknek

egyaránt alkalmazkodniuk kell. Az Európai Unió támogatást tud nyújtani ehhez a folyamathoz és ezt meg is teszi.

Polgáraink egyértelmű választ várnak tőlünk arra, hogyan tudunk együttműködni. Ezért annyira fontos az Európa jövőjéről a fehér könyv által elindított vita. Egy céltudatos Európa a világ egészének megmutathatja az utat a mindenki számára előnyös jövő felé.